

абияке профілактичне значення, сприяючи попередженню протиправних дій у сфері оподаткування та зміцненню її законності.

Література

1. *Карпінський Б.А. Збалансованість фінансової системи: методологія, оцінка, порівняння: монографія / Б.А. Карпінський. – Львів: Логос, 2005. – 287 с.*

Наталія КОСТИНА

Херсонський національний технічний університет

РОЛЬ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ У СИСТЕМІ ІНСТИТУЦІЙ РЕГІОНАЛЬНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Особисте прибуткове оподаткування є важливим елементом податкової системи будь-якої країни незалежно від рівня її розвитку. Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) має важливе соціально-економічне та фінансове значення. Темпи зростання надходжень податку дозволяють робити висновки про рівень зростання доходів громадян, адже завдяки цьому податку відбувається перерозподіл створеного фізичними особами валового внутрішнього продукту між державою та населенням. Крім того, ПДФО є основним фінансовим регулятором місцевих бюджетів. Так, в Україні, частка податку у доходах місцевих бюджетів останніми роками перевищує 60%, а податкові надходження місцевих бюджетів більше, ніж на 70% формуються за рахунок ПДФО.

Бюджетна ефективність особистого прибуткового податку є характерною і для зарубіжних країн, так, наприклад, в Австралії його частка в доходах місцевих бюджетів складає 35,2 %, у Канаді – 30,6 %, США – 30,5 %. При цьому ставки податку в цих країнах є значно вищими, ніж в Україні. У більшості країн світу запроваджені прогресивні ставки по даному податку. До речі, в розвинених країнах, зокрема в США, Канаді, Німеччині, Швеції існують національні та муніципальні ставки прибуткового податку, які в сукупності можуть сягати 60 %.

З 2011 року в Україні запроваджено малопрогресивну шкалу ПДФО. Однак, навіть самі законодавці не заперечують того факту, що лише 5 % населення мають доходи більші, ніж 10 мінімальних заробітних плат. Тому, перш, ніж встановлювати ставки податку і обґрунтовувати доцільність запровадження прогресії, необхідно враховувати рівень диференціації доходів населення.

Останніми роками в Україні посилюється динаміка щодо нерівності середньодушових доходів населення, а в умовах значної диференціації майнового стану громадян не залишається сумнівів щодо необхідності запровадження прогресивної шкали оподаткування.

Критеріям прогресивного оподаткування відповідають нововведення, запропоновані проектом Концепції реформування податкової системи України. Зокрема, передбачено розширення шкали оподаткування доходів, отриманих у вигляді заробітної плати:

- 0% - для заробітної плати, яка не перевищує 1500 грн. за місяць (18 тис. грн. на рік);
- 10% - для заробітної плати понад 18 тис. грн., але не більше 3 млн. грн. на рік (з суми перевищення);
- 15% - для заробітної плати понад 3 млн. грн., але не більше 8 млн. грн. на рік (з суми перевищення);
- 20% - для заробітної плати понад 8 млн. грн. (з суми перевищення).

Важливо також відмітити, що проектом Концепції передбачається скасування «загальної» податкової соціальної пільги. За рахунок такого скасування доходи місцевих бюджетів мають додатково збільшитись на 4,3 млрд. грн.

Безумовно, запропоновані проектом Концепції заходи відповідають вимогам справедливої податкової системи і повинні знайти своє відображення в Податковому кодексі України. Разом з тим, у контексті подальшого удосконалення системи оподаткування доходів фізичних осіб доцільно прийняти до уваги наступне:

1. Встановити розмір неоподаткованого мінімуму доходів громадян на рівні прожиткового мінімуму, що дасть змогу незаможним верствам населення забезпечувати себе хоча б мінімальним кошиком суспільних благ.

2. Мінімальна ставка податку у розмірі 10% повинна бути встановлена також до доходу, що не перевищує 1500 грн. за місяць, якщо такий дохід отриманий не за основним місцем роботи.

3. При застосуванні ставки податку у розмірі 20 % необхідно враховувати, по-перше, частку доходів найбільш заможних платників у ВВП, а по-друге, зв'язок цих доходів з їх трудовими зусиллями.

4. Сприяти позитивним тенденціям у сфері детінізації праці. Перший крок у цьому напрямі зроблений також проектом Концепції, яким передбачено зниження податкового навантаження на фонд оплати праці шляхом зниження єдиного соціального внеску із середнього показника у розмірі 36,7 % до 15%. Проектом також пропонується обмежити кількість робітників, що можуть працювати на підприємстві на неповній ставці. Вважаємо, що додатково до цієї пропозиції доцільно розглянути можливість встановлення на підприємствах найнижчої межі заробітної плати з урахуванням показників рентабельності галузі протягом попереднього звітного періоду. Крім того, необхідно посилити контроль за обігом готівки на підприємствах, оскільки нелегальну заробітну плату працівники, як правило, отримують в готівковій формі.

Реалізація запропонованих заходів матиме позитивний ефект, оскільки вони базуються на фундаментальних принципах прибуткового оподаткування, що довели свою ефективність, як в контексті удосконалення податкової системи, так і з позиції посилення регулюючого впливу інституцій регіональної фіскальної політики.

Олексій КУШНІР

Тернопільський національний економічний університет

УТИЛІЗАЦІЙНИЙ ЗБІР В УКРАЇНІ: ДОДАТКОВЕ ДЖЕРЕЛО НАПОВНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ЧИ ПОЛІТИЧНИЙ ХІД

Постановою Уряду Російської Федерації від 30.08.2012 р. № 870 «Про утилізаційний збір щодо колісних транспортних засобів» затверджено порядок стягнення, нарахування і сплати утилізаційного збору з колісних транспортних засобів і порядок повернення сплачених сум цього збору. Документом визначено умови, при дотриманні яких утилізаційний збір не сплачується з колісних транспортних засобів, що ввозяться в Російську Федерацію з території країн – членів Митного союзу і мають статус товарів Митного союзу. Україна не включена до переліку держав, які звільнені від сплати утилізаційного збору на автомобільну та іншу колісну техніку, що ввозиться на територію Російської Федерації, оскільки вона не входить до Митного союзу. Тому до ціни українських легкових автомобілів на російському ринку додаватиметься 20-45 тис. руб. (близько 600-1350 дол. США) залежно від об'єму двигуна, а до ціни вантажних автомобілів – 150-400 тис. руб. (4500-12000 дол. США) [1].

Російський ринок для автомобільної промисловості України є стратегічно важливим. Тому запровадження Росією утилізаційного збору може стати відчутним ударом по галузі і економіці нашої країни в цілому. З огляду на це, можна вважати закономірним прийняття 3 вересня 2012 р. Кабінетом Міністрів України постанови № 843 «Деякі питання заготівлі та утилізації відходів, що утворюються внаслідок втрати транспортними засобами своїх споживчих властивостей». Згідно з цією постановою юридичні та фізичні особи, які імпортують для вільного використання транспортні засоби та кузови для транспортних засобів походженням з Російської Федерації, зобов'язані забезпечити подальшу утилізацію відходів, що утворюються внаслідок втрати цими товарами своїх споживчих властивостей. Крім того, постановою затверджено граничні ціни за послуги з організації заготівлі та утилізації непридатних для використання транспортних засобів і кузовів до них. Таким чином, кожний ввезений на територію України з Російської Федерації новий